

Voorzitter

van dit gedeelte van de vergadering doorgeleiden naar het kabinet.

Het woord is aan mevrouw Ouwehand.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Ik wil graag een brief van de minister van VWS en de minister van LNV met het oog op een algemeen overleg over de grote risico's die ontstaan door het toegenomen gebruik van antibiotica in de veehouderij. Ik wil graag weten wanneer de resultaten bekend zullen zijn van de Taskforce antibioticaresistentie. Verder wil ik weten of er aandacht wordt besteed aan ESBL's, welke concrete acties de ministers voor ogen hebben om de toename van het antibioticagebruik in de veehouderij op korte termijn een halt toe te roepen en op welke wijze de verdere verspreiding van MRSA en ESBL wordt tegengegaan.

De **voorzitter**: Wenst een van de leden het woord over dit verzoek? Dat is niet het geval. Het stenogram van dit gedeelte van de vergadering zal worden doorgeleid naar het kabinet.

Het woord is wederom aan mevrouw Ouwehand.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Ik heb nog een tweede verzoek. Het feit dat ik mij daarvoor niet heb aangemeld, heeft ermee te maken dat ik erop had gehoopt dat de brief inmiddels binnen zou zijn waar ik nu alweer om moet vragen. Ik word hier intussen een beetje chagrijnig van. Vijf weken gelden heb ik aan de minister van LNV en de minister van Justitie een brief gevraagd over de uitlatingen van officier van justitie Craemer over de milieucriminaliteit. Wij hebben aanstaande donderdag een algemeen overleg over de natuurwetgeving. Dit onderwerp staat op de agenda van dit overleg. Ik wil de brief echt vandaag hebben.

De **voorzitter**: Ik ga daarvoor mijn uiterste best doen. Het stenogram van dit gedeelte van de vergadering zal worden doorgeleid naar het kabinet.

Het woord is aan de heer Van Dam.

De heer **Van Dam** (PvdA): Voorzitter. Ik vraag u om het VAO van het algemeen overleg dat vandaag is gehouden over de RAZEB toe te voegen aan de plenaire agenda van deze week. Over dit onderwerp moet nog morgen kunnen worden gestemd, omdat de Raad begin volgende week wordt gehouden.

De **voorzitter**: Wij zullen dit onderwerp toevoegen aan de plenaire agenda van morgen.

Aan de orde is de voorzetting van de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2009 (31700-VI).**

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Ik heb gisteren gesproken over een offensief tegen winkelcriminaliteit. Ik heb toen een aantal voorstellen gedaan. De reactie van de regering is op een aantal punten teleurstellend. Ik snap met name niet waarom in de vele overleggen met

de gemeenten niet is gesproken over het wegnemen van de beletselen tegen die zogeheten "anti-rampalen", "anti-kraakpalen".

De rooftassen dragen in 50% tot 80% van de gevallen juist bij tot het plegen van winkeldiefstallen. Die tassen zijn een enorm probleem voor winkeliers. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat winkelcriminaliteit een groot probleem is en dat ondernemers jaarlijks miljoenen schade lijden door winkeldiefstal;

overwegende dat er rooftassen en roofjassen in omloop zijn die geen enkel ander doel dienen dan het omzeilen van de beveiligingspoortjes in winkels;

verzoekt de regering, het op de weg of in de nabijheid van winkels bij zich hebben of vervoeren van tassen en kledingstukken die er kennelijk toe zijn uitgerust om het plegen van winkeldiefstal te vergemakkelijken, zoals de rooftas en de roofjas, strafbaar te stellen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid De Wit. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 36 (31700-VI).

De heer **De Wit** (SP): Ik ben ook teleurgesteld in de reactie van de regering op het fonds dat ik heb voorgesteld. Het gaat erom dat juist in die gevallen waarin geen verhaal op de dader mogelijk is, de kleine winkeliers geholpen worden. Dat wordt wel mogelijk als er een fonds in het leven geroepen wordt, waaruit de overheid de schade voorschiet en deze vervolgens verhaalt op de dader. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat winkelcriminaliteit een groot probleem is en dat ondernemers jaarlijks miljoenen schade lijden door winkeldiefstal;

overwegende dat het verhalen van de schade die toegebracht is door winkelcriminaliteit op de dader moeizaam verloopt, en dat ondernemers hier soms jaren mee bezig zijn, zelfs als de dader is veroordeeld tot het betalen van schadevergoeding door de rechter;

verzoekt de regering, initiatieven te nemen om te komen tot een fonds waaruit de overheid de schadevergoeding die betaald moet worden door de daartoe veroordeelde dader voorschiet aan de benadeelde ondernemer,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid De Wit. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 37 (31700-VI).

De heer **De Wit** (SP): Ik heb drie opmerkingen over de rechtsbijstand. Wij komen daar natuurlijk nog uitgebreid op terug.

In de eerste plaats constateert mijn fractie dat wij, door het stelsel zoals de staatssecretaris het in het leven wil roepen, een eind maken aan de gefinancierde rechtshulp en aan het mooie stelsel dat wij hadden. Wij maken in feite dus een inbreuk op de garantie die de Grondwet en internationale verdragen eisen. In de tweede plaats handhaaf ik mijn amendement over de gefinancierde rechtshulp. Ik vind dat in plaats van te bezuinigen op de rechtshulp, deze zou moeten worden uitgebreid met de categorie die juist steeds buiten de gefinancierde rechtshulp valt, omdat men een middeninkomen heeft. In de derde plaats vragen wij aan de staatssecretaris waar de brief over de bewerkelijke zaken blijft. De brief zou eind oktober zijn toegezegd, zelfs nog voor de begroting. Ik constateer dat de brief er niet is.

Tot slot heb ik nog een vraag aan de minister. De competentiegrens voor de kantonrechter wordt opgetrokken tot € 25.000. Wanneer gaat dat in, en is daar eerst nog een wettelijke maatregel voor nodig?

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Ik dank de bewindslieden voor hun antwoorden. Ik heb vooral over het uitkleden van het gevangeniswezen, wat zo eufemistisch modernisering van het gevangeniswezen wordt genoemd, nog een aantal opmerkingen. Ook dien ik nog een aantal moties in.

Ik begin met de arbeid in detentie. Uit de inspectierapporten en ook in de praktijk blijkt dat er steeds minder aanbod is. Ik heb een amendement ingediend om meer arbeid mogelijk te maken en om daar middelen voor ter beschikking te stellen. Wat onze fractie betreft hoeft het niet per se allemaal kostendekkend te zijn. Het aanbieden van arbeid is belangrijker dan de factor kostendekkendheid. Wij hebben over het onderwijs ook een amendement ingediend. Ik wil daar graag een reactie op. Wat de arbeid betreft heb ik geconstateerd dat sinds 1985 de vergoeding voor gedane arbeid niet meer is verhoogd. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het arbeidsuurloon voor gedetineerden 64 eurocent bedraagt en al sinds 1985 niet meer is verhoogd;

verzoekt de regering, het arbeidsloon van gedetineerden te verhogen, waarbij in ieder geval met de inflatie en de looneis van de vakbonden rekening gehouden moet worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Velzen en Azough. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 38 (31700-VI).

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Ten aanzien van het zorgen voor huisvesting voor gedetineerden hebben de staatssecretaris en ik dezelfde ambitie. Echter, de staatssecretaris komt voorlopig niet verder dan het onderzoeken van mogelijkheden, onder andere om langer de huur te vergoeden. Ik denk dat het project van huisbewaring waarmee Bonjo gestart is, warme steun en actieve ondersteuning van de staatssecretaris vergt, vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het niet hebben van huisvesting voor ex-gedetineerden een risico op recidive met zich brengt en dat het voor met name kortgestraften van groot belang is, hun woning aan te kunnen houden tijdens detentie;

constaterende dat het Belangenoverleg van niet-justitiegebonden organisaties (Bonjo) het programma huisbewaring voor gedetineerden heeft ontwikkeld dat beoogt de woning van een gedetineerde tijdelijk te verhuren aan een zogenaamde huisbewaarder, zodat een gedetineerde na detentie weer terug kan keren in de eigen woning;

overwegende dat er met huisbewaring in Amsterdam zeer goede ervaringen zijn, maar dat het programma huisbewaring weinig bekendheid geniet bij andere woningcorporaties;

van mening dat het wenselijk zou zijn, het programma huisbewaring voor gedetineerden uit te breiden over de rest van het land, omdat vraag en aanbod naar tijdelijke woningen bij elkaar worden gebracht en verdere "detentieschade" wordt voorkomen;

verzoekt de regering, actief te overleggen met woningcorporaties en met Aedes, de branchevereniging van woningcorporaties, om het programma huisbewaring onder de aandacht te brengen en te bevorderen dat het project huisbewaring ondersteuning verdient,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Velzen, Azough en Pechtold. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 39 (31700-VI).

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Ik heb in mijn bijdrage aangegeven dat ik een probleem zie bij de nazorg, met name met betrekking tot de financiering. Ik sta hierin niet alleen; ook de VNG en Exodus hebben dit

aangegeven. Wij pleiten dan ook voor het oormerken, het bestemmen, van specifieke gelden voor gemeenten ten behoeve van de nazorg, vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat uit onderzoek is gebleken dat recidiverisico bij ex-gedetineerden in belangrijke mate is gerelateerd aan gebrek aan huisvesting, inkomen of werk, identiteitsbewijs en zorg;

overwegende dat het bieden van nazorg aan ex-gedetineerden de verantwoordelijkheid is van de gemeenten, maar dat in de praktijk blijkt dat dit vaak nog niet goed is geregeld;

overwegende dat de financiële middelen voor de re-integratie van ex-gedetineerden beschikbaar zijn gesteld in het kader van de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, maar dat veel gemeenten de prioriteit niet hebben gelegd bij de re-integratie van ex-gedetineerden;

overwegende dat het verminderen van de recidive niet alleen in het belang is van de betreffende ex-gedetineerde, maar ook in het belang van de hele samenleving;

verzoekt de regering, het budget van gemeenten dat besteed moet worden aan de nazorg voor ex-gedetineerden te oormerken en er daarbij voor te zorgen dat de andere taken die voortvloeien uit de Wet maatschappelijke ondersteuning niet in het gedrang komen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Velzen en Azough. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 40 (31700-VI).

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Voorzitter. Ik heb een motie ingediend om af te stappen van de bezuinigingen in de vorm van meerpersoons celgebruik en dit geld vervolgens te besteden aan meer personeel, meer dagprogramma en meer contactmogelijkheden. Ik heb hiertoe een amendement ingediend. Graag ontvang ik hierop een reactie.

Tot slot een opmerking over moeders in detentie. Uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken mag bekend zijn dat kinderen van een moeder die verdacht is van een strafbaar feit, ruim 30% meer risico lopen op het plegen van criminele feiten. Dit is reden genoeg om hieraan extra aandacht te besteden. Ik heb een amendement ingediend om € 90.000 uit te trekken voor Gezin in Balans; een bedrag van niets. De staatssecretaris heeft in haar schriftelijke reactie laten weten dat ergens in januari volgend jaar een besluit volgt. Zij spreekt niet uit dat zij hiervoor ook inderdaad een bedrag wil reserveren. Ik denk dat dit project een toonvoorbeeld is voor de wijze

waarop een en ander aangepakt zou moeten worden. Ik vraag aan de staatssecretaris om toe te zeggen dat zij hiervoor een bedrag uittrekt, zodat ik mijn amendement met een groots gebaar kan intrekken.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Voorzitter. Ik dank de beide bewindslieden voor de uitgebreide inhoudelijke beantwoording van de vragen van de Kamer in eerste termijn. Via hen bedank ik ook de ambtenaren die deze nacht ongetwijfeld hebben doorgewerkt om ons schriftelijk antwoorden te doen toekomen. Ik hoor van de bewindslieden dat het zelfs 5.00 uur is geworden, een tijdstip waarop net bekend was wie de volgende president van Amerika wordt.

Enkele punten uit de eerste termijn zijn nog blijven liggen. De minister is ingegaan op de vraag van de CDA-fractie over een onderzoek naar de hoogte van straffen. Ik moet zeggen dat ik aangenaam verrast ben dat het WODC al bezig is met een onderzoek. Wel merk ik alvast op dat ik dit onderzoek, zodra het gereed is, wil kunnen beoordelen in het kader van de vraag hoe wij verder gaan met de hoogte van straffen in Nederland. Ook andere sprekers hebben hierover opmerkingen gemaakt.

Mijn tweede punt betreft de prostitutie.

De heer **Pechtold** (D66): Het CDA accepteert dus dat de minister geen verder onderzoek doet. Het verwijst naar een al toegezegd WODC-rapport en zegt: dan komen wij er wel weer op terug.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Het onderzoek van het WODC is voor mij een verrassing. Ik meende werkelijk dat wij om een onderzoek zouden vragen. Als het WODC nu bezig is, kan ik niet zeggen dat het er maar mee moet stoppen en dat het maar iets anders moet gaan doen. Ik wacht het af. De vraag of er in het onderzoeksrapport staat wat wij willen, zullen wij gezamenlijk moeten beantwoorden. Ik heb mijn punt ingebracht en ik ga daar ook mee door, want het is een serieus punt dat ik naar voren wil brengen.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Alleen al de cryptische omschrijving of in het onderzoek staat wat het CDA wil, met andere woorden: het onderzoek moet wel leiden tot de door hem gewenste conclusie, doet mij met veel verwachting naar het debat uitzien.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): De heer Pechtold zegt terecht dat het onderzoek niet van meningen is voorzien. Wij zullen onze meningen neer moeten leggen nadat wij het rapport hebben gelezen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Hoe kan het dat de heer Van Haersma Buma van het CDA, de partij die al dit soort zaken inbrengt in debatten en dergelijke en die alles altijd zo goed heeft geregeld en afgestemd met de bewindspersonen, zo'n fout maakt? Hij roept hard en laat groot in de krant zetten: zwaarder straffen. Vervolgens vraagt hij om een onderzoek en dat is al een afzwakking. Nu blijkt dat er al een onderzoek is en nu neemt hij daar genoegen mee.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): U stelt een paar

dingen, maar allereerst moet u beseffen dat ik heb gevraagd om een onderzoek, een vergelijking van de straffen in Nederland met die in de landen om ons heen. Dat kan leiden tot de conclusie dat de straffen omhoog moeten. U en ook de heer Pechtold maken ervan dat ik de conclusie uit het onderzoek al heb getrokken. Dat heb ik niet en dat staat ook nergens in een krant of waar dan ook. Een ander punt is de voorbereiding en de samenwerking met de ministers. Die is goed, maar gelukkig is het niet zo dat de minister mijn inbreng tevoren controleert en daar zijn zegen aan geeft. Ik vraag wat ik wil vragen. Wanneer de minister zegt dat het WODC van het ministerie op dit moment bezig is met een onderzoek, vind ik dat best. Het gaat mij om de uitkomst en daarover gaan wij praten. Het is echter niet het onderzoek waar ik om heb gevraagd, want ik heb daar geen invloed op. Of ik het voldoende vind, bepaal ik zelf wel. Nogmaals, ik vind dat de Kamer als geheel dat moet bepalen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voelt u zich niet een beetje vervelend? Gisteren hebt u in eerste termijn een groot betoog gehouden over hoe belangrijk dat onderzoek zou zijn. U hebt het onderzoek voor de poorten van de hel weggesleept en vandaag blijkt dat er al een onderzoek is. Niet een beetje een vervelend gevoel?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik vind dat u het erg persoonlijk maakt, terwijl wij over een zakelijk iets bezig zijn. Ik ben alleen maar blij dat er in november iets is. Ik vraag iets waarvan wij de vorige keer nog hebben gevraagd wanneer het gereed kan zijn. Ik heb het gehele werkprogramma van het WODC ook niet in mijn achterzak zitten, maar dat had niemand, want er waren ook geen andere leden in de Kamer die erop wezen dat het WODC daarmee bezig is. Ik kan daar alleen maar tevreden mee zijn, maar ik weet niet of zo'n onderzoek de reikwijdte heeft die ik bedoel. Dat gaan wij bekijken. Daarna beoordelen wij het. Ik kan alleen maar zeggen dat ik er blij mee ben. Ik hoop dat het voor u een geruststelling is dat het dus niet zo is dat de inbreng van de CDA-fractie eerst wordt voorzien van een stempel van het ministerie.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Dat is goed om te horen. Wij dachten dat het een een-tweetje was, mevrouw de voorzitter, maar het is altijd leuk om dingen te vragen en dan ter plekke bediend te worden.

Mijnheer Van Haersma Buma, u vraagt naar de hoogte van de straffen in de ons omringende landen en hoe lang een straf daadwerkelijk wordt uitgezeten. Ik ben benieuwd of dat dan ook werkt en wat de recidive is in de verschillende landen met de verschillende strafhoogtes. Wilt u dat, evenals ik, ook weten?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ik moet even goed nadenken, want naar mijn mening is daar onderzoek naar gedaan in het kader van de recidiveaanpak die wij al hadden. Ik kan zo het antwoord niet geven. Dat zijn belangrijke dingen. Wij hebben daar in de Verenigde Staten ook het nodige over gehoord, omdat men daar een zeer effectieve recidiveaanpak heeft, overigens gecombineerd met zeer hoge straffen. Maar misschien kan de minister nog ingaan op de vraag in hoeverre dit in het verleden is nagegaan. Ik heb gisteren tegen mevrouw Azough gezegd dat ik het juist vind om haar

deel bij het onderzoek te betrekken. Ik vind het niet juist om het nog breder te maken. Ik vind het punt belangrijk, maar dan apart.

Mevrouw **Van Velzen** (SP): Wat ons gezamenlijk zou moeten interesseren, is de vraag of het werkt. Wie wordt er beter van langere straffen? Ik wil de vraag dan maar aan het kabinet stellen. Wil het kabinet dit meenemen? Voor zover ik weet, is er al eens een poging gedaan, maar heeft het kabinet toen de conclusie getrokken dat een vergelijking van de verschillende recidive-uitkomsten uit de verschillende landen, moeilijk was. Dat lijkt mij de meest essentiële factor van dit onderzoek. Het stelt mij een beetje teleur dat de heer Van Haersma Buma zegt dat dit er nu niet speciaal bij hoeft te komen.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Een volgend onderdeel is de aanpak van met name onvrijwillige prostitutie. Zoals ik gisteren al zei, baart dat de CDA-fractie zeer grote zorgen. Gisteren herinnerde ik aan een eerdere uitspraak van mij, dat de leeftijd waarop men prostitutie als vak mag uitoefenen zou moeten worden verhoogd naar 21 jaar. Gisteren rees de vraag of het daarmee ging om een ideologisch debat. Wat mij betreft is het een debat over de aanpak van mensen die meisjes onvrijwillig in de prostitutie sleuren. Als uit onderzoek blijkt – kennelijk is dat het geval – dat 90% onvrijwillig in de prostitutie zit, kunnen wij het daarbij niet laten zitten. Ik hoop heel erg dat dit toch kan worden bereikt. In Amsterdam bepleitte de PvdA-fractie in een toch niet erg ideologisch beladen debat, samen met de fracties van D66 en GroenLinks, om de leeftijd op te hogen naar 21 jaar. Laten wij daaraan gehoor geven. Ik heb de indruk dat eerder het handhaven van de leeftijdsgrens op achttien jaar ideologisch is bepaald. In zijn toch teleurstellende antwoord herinnerde de minister eraan dat men in 2000 had gezegd dat het een vrij beroep was. Dat was de fictie. Een feit is dat het voor 90% niet zo is. Ik hoop dan ook heel erg dat de Kamer mijn voorstel wil steunen. Ik heb daarvoor ook een motie.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Onvrijwillige prostitutie, dus prostitutie onder dwang, is gewoon strafbaar. Het mag niet, of je 18 bent, 21 of 40. Deelt u de mening dat de leeftijd er absoluut niet toe moet doen en dat er gewoon keihard moet worden opgetreden? Het is wettelijk mogelijk, dus het moet gebeuren. Verder verwijst de heer Van Haersma Buma naar een onderzoek waaruit blijkt dat 90% onvrijwillig in de prostitutie zit. De overgrote meerderheid van die vrouwen is echter meerderjarig. Zij zijn meestal in de dertig of in de veertig. Je kunt net zo goed zeggen dat zij minimaal veertig moeten zijn.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Van die 90% is een groot deel ouder, maar ik begrijp werkelijk niet waarom ik wordt aangevallen op iets waarvan ik zeg dat het een dieprijste misstand is. Een voorbeeld is wat zojuist bekend is geworden uit Friesland. Meisjes worden gewoon van school opgewacht. Dat zijn soms meisjes met een laag IQ of met borderline. Zij staan op de schoolpleinen en als zij achttien jaar zijn, zijn zij klaar om in de prostitutie te gaan werken. Op de vraag van de agent of zij er vrijwillig zitten, antwoorden zij allemaal bevestigend. Die agent heeft geen poot om op te staan. Ik vind het een misstand. Ik vind het onbegrijpelijk dat het in het land gebeurt. Als de Kamer in staat is om in

ieder geval de jonge meisjes meer te beschermen, moeten wij dat doen in plaats van ideologische discussies te voeren.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Niemand heeft het monopolie op dit onderwerp. Gelukkig is er Kamerbreed overeenstemming dat de misstanden moeten worden aangepakt. Dat is niet iets waarvoor alleen de CDA-fractie pleit; de hele Kamer is het daarover eens. Het is alleen de vraag of men met de leeftijdsverhoging – waarvoor de heer Van Haersma Buma opnieuw de aandacht voor vraagt – de problemen aanpakt. Volgens mij gaat het meer om symboolwetgeving dan dat je er de slachtoffers daadwerkelijk mee helpt.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Nog één reactie. Niemand hoeft dit te claimen; daarover gaat het ook niet. Voor mijn part houd ik mijn mond, als u daarmee instemt met de grens van 21 jaar. Wij kunnen het er niet bij laten zitten. Als het zo gemakkelijk aan te pakken was, zaten de meisjes van achttien met een goed identiteitsbewijs er niet. Als men ze vraagt of zij er vrijwillig zitten, antwoorden zij: "ja". Als men de grens optrekt tot 21 jaar hebben zij hun opleiding afgemaakt. Dan zijn zij wat ouder en weerbaarder. Dat is toch in het belang van ons allemaal? Dat is mijn punt.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Als het zou helpen, zou mijn fractie absoluut voor zijn. Daarom gaat het niet. Ideologie speelt voor mijn fractie in ieder geval geen rol. Wij hebben echter al voor het AO over prostitutiebeleid van organisaties als CoMensha en BLinN, die zich bezighouden met mensenhandel en prostitutie, begrepen dat deze maatregel ertoe zou leiden dat meisjes van 18 tot 21 jaar juist veel meer ondergronds zouden gaan, in de illegaliteit zouden terechtkomen en minder zichtbaar zouden worden. Dat kunt u toch niet negeren?

De **voorzitter**: Het gaat niet goed. Ik sta daarom alleen nog interrupties toe van mensen die nog niet geïnterrupteerd hebben.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): U bent zelfs zo hard geweest dat dit allemaal is afgetrokken van mijn spreektijd.

De **voorzitter**: Nee, dat wordt natuurlijk goedge maakt. De tijd wordt met de stopwatch bijgehouden.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): En terecht. De discussie over het feit dat de meisjes verdwijnen in het zwarte circuit is in 2000 gevoerd. Het is legaal gemaakt om dat te voorkomen. Toch is er nog steeds een enorm zwart circuit. Verder heeft de wethouder van Amsterdam aan de Kamer gevraagd om de leeftijd op te trekken naar 21 jaar. Volgens mij weten de mensen het daar beter dan hier. Dat is mijn verhaal erover. En nogmaals, als men niet wil dan niet.

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Wilt u daarmee zeggen dat organisaties als BLinN en CoMensha, die dag in dag uit met deze slachtoffers werken, geen idee zouden hebben van de realiteit?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Ja, er zijn ook organisaties die zeggen dat de leeftijd omhoog moet. Het wisselt dus. Ik vind het best dat u het debat met mij aangaat. Ik ben ervan overtuigd dat wij die misstand veel beter kunnen aanpakken als wij die meisjes van 18, 19 en 20 uit de prostitutie weten te houden. Ik blijf bij mijn motie.

De heer **Teeven** (VVD): Vindt u het niet veel belangrijker om het kabinet te vragen werk te maken van de handhaving van de leeftijd van 18 in plaats van symboolwetgeving rond de leeftijd van 21 te maken?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Dat ben ik met u eens. Toch denk ik aan het werkbezoek dat ik onlangs aan de Wallen in Amsterdam bracht. De oproep komt onder andere daarvandaan, ook van partijgenoten van mensen hier in de zaal. Vrouwen zitten daar met hun eigen identiteitsbewijs. Als de politie komt controleren en meermaals vraagt of zij daar vrijwillig zitten, antwoorden zij blij dat dat het geval is. Een politieagent kan dan niets meer doen. Dat is een feit en dat hoor ik daar. Het is een misstand.

De heer **Teeven** (VVD): Ik hoor dat ook. Straks zitten zij daar echter met een identiteitsbewijs waaruit blijkt dat zij 21 zijn en zeggen zij ook dat zij daar vrijwillig zitten. Wat is het verschil?

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Dat verschil vind ik dus heel groot. Als wij in staat zijn om meisjes die nu van de middelbare school geplukt worden eruit te halen, is de kans uit de wereld dat zij op die beïnvloedbare leeftijd aan het einde van de puberteit met loverboys meegaan. Waarom bent u daar zo tegen? U zegt allemaal waarom het niet zou moeten. Denk liever na waarom het zinvol kan zijn. Die oproep zit in de motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat uit onderzoek blijkt dat 90% van de prostituees in Nederland onder dwang haar werkzaamheden verricht;

overwegende dat het in veel gevallen jonge vrouwen betreft, onder wie in het bijzonder ook meisjes met een laag IQ en meisjes met een borderlinestornis, die vaak nog voor hun achttiende levensjaar door "loverboys" en pooiers worden ingepalmd en geronseld;

van oordeel dat de criminele praktijken van bendes met de huidige leeftijdsgrens van 18 jaar onvoldoende kunnen worden bestreden;

verzoekt de regering, de leeftijd waarop prostitutie is toegestaan te verhogen van 18 naar 21 jaar,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Haersma Buma, Anker en De Pater-van der Meer.

Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 41 (31700-VI).

Ik kan de heer Pechtold nu het woord niet geven. Hij heeft al een interruptie gehad.

De heer **Pechtold** (D66): Niet op dit punt.

De **voorzitter**: Ik heb net gezegd dat ik geen interrupties meer toesta. Dat hebt u misschien niet goed begrepen. Om half vier moet er een VAO beginnen.

De heer **Pechtold** (D66): Ik moet mijn fractie toch kunnen adviseren hoe wij hierover stemmen? Misschien moeten wij anders plannen. Daar ging het vanochtend ook al over. Ik wil hier een vraag over stellen.

De **voorzitter**: U mag uw vraag over de motie buitengewoon kort stellen.

De heer **Pechtold** (D66): Dat had ik allang kunnen doen. Ik hoor "borderline" en "IQ". Daaraan verander je niets op je 18de of 21ste.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): Lees het rapport Schone Schijn dat aan de Kamer gestuurd is. Daarover zal nog een algemeen overleg plaatsvinden. Er staat duidelijk in dat meisjes van 16 en 17 jaar met een laag IQ en borderline vatbaar zijn voor de verlokkingen van loverboys. Oudere mensen trappen er minder snel in. Ik verzin het niet zelf. Als het niet zou hoeven, zou ik het niet voorstellen. Maar ik zie dit en blijkbaar hebt u daar allemaal grote problemen mee. Ik moet zeggen dat ik nog steeds niet begrijp waarom u hier zo fel op reageert. Volgens mij is dit een belangrijk onderwerp waar wij over na zouden moeten denken.

De antwoorden van de minister op mijn vragen over de problemen met overwegend Marokkaanse jongeren in Gouda en Ede waren mij niet geheel duidelijk. Wat doet de minister nu concreet om de gemeenten te helpen om de kern van het probleem aan te pakken? Zij zitten met een relatief kleine, maar zeer hardnekkige kern jongeren die de hele stad verstieren. Zij willen hen uit de gemeenten zetten en liefst heropvoeden. Daar gaat het om. Wat wordt er concreet gedaan om de gemeenten te helpen om de echte kern aan te pakken?

De minister heeft gereageerd op mijn omkering van de bewijslast bij pluk-ze. Ik verbaasde mij daar een beetje over, want ik meen mij te herinneren dat de minister-president ter zake een toezegging heeft gedaan bij de algemene politieke beschouwingen.

De staatssecretaris neemt het terugkeerbeleid voortvarend ter hand. Dat is voor ons zeer belangrijk, ook om het draagvlak voor het asielbeleid te behouden. Er wordt gewerkt aan de ondersteuning in het land van herkomst. Als de staatssecretaris het heeft over terugkeer en over programma's in de landen van herkomst, is er niet zomaar sprake van een verantwoordelijkheid van Justitie. Het is minimaal een medeverantwoordelijkheid van Ontwikkelingssamenwerking. Dat moet worden uitgesproken. Zeker als het gaat om terugkeer naar Irak en naar landen waar wij het beleid versterken, is een extra inspanning wenselijk.

Voorzitter. Tegen die achtergrond wil ik een motie indienen, maar ik zie dat ik niet de goede motie voor mij heb liggen. Mevrouw de voorzitter, u kent mij als een

ongeorganiseerd type. Mag ik heel snel even naar mijn bankje op en neer lopen?

De **voorzitter**: Ik heb daar geen probleem mee. Ik heb een keer een motie van de heer Van der Vlies voorgelezen. Hij keek mij toen steeds vrolijker aan.

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): De motie die ik voor mij had liggen, was de motie waarin ervoor werd gepleit om de gedetineerden mee laten doen met de looneis van de vakbonden. Ik vond die motie zo ontzettend bijzonder, dat ik die had meegenomen.

De motie die ik wil indienen is de volgende.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een perspectiefrijke terugkeer van uitgeprocedeerde vreemdelingen en asielzoekers een belangrijk onderdeel is van het vreemdelingenbeleid;

van oordeel dat een extra inspanning nodig is ten behoeve van de terugkeer naar Irak en bij de uitvoering van de plannen van het Platform Duurzame Terugkeer;

verzoekt de staatssecretaris, in overleg met de minister voor Ontwikkelingssamenwerking te komen tot een gezamenlijke extra inspanning, en de Kamer hierover vóór 1 december te berichten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Haersma Buma en Arib. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 42 (31700-VI).

□

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn toezegging om begin 2009 zijn aanpak van de grensregioproblematiek rond drugs, aan de Kamer te doen toekomen. Wij verzoeken hem om in die aanpak ook in te gaan op gemeenschappelijk opsporingsbeleid met verschillende landen. Voorts willen wij dat hij ingaat op het aanpakken van de drugskoeriers. In een onderzoek is destijds naar voren gekomen dat dit eigenlijk te weinig gebeurt. Verder vragen wij hem om in te gaan op de waterbedefferen. Hoe groot zijn deze effecten? Tot slot vragen wij hem om in te gaan op de mogelijkheden tot het benutten van de bevoegdheden op elkaars grondgebied. Destijds is er geld toegezegd aan Maastricht voor de aanpak van de drugsproblematiek. Ik meen mij te herinneren dat dit is gebeurd via BZK. Er is toen toegezegd dat ook andere regio's voor middelen in aanmerking zouden komen als zij met ernstige problematiek te maken hebben. Ik vraag de minister, dat ook mee te nemen in de aanpak van de grensregio's.

Wij hebben een amendement ingediend, waarin wij aangeven dat wij vinden dat voor het komende jaar de subsidie voor Slachtofferhulp Nederland niet moet zijn gekoppeld aan een taakstelling. Wij hebben ook

gevraagd om dat voorstel te verwerken in de ramingen voor de komende jaren. Wij hebben daar iets tegenover gesteld. Wij vinden dat er aan het imago van Slachtofferhulp Nederland nog wel iets kan worden verbeterd. Dit geldt zeker voor de mensen die nu het gevoel hebben dat men er alleen terecht kan voor emotionele ondersteuning en het invullen van formulieren.

In eerste termijn zijn wij ingegaan op het weren van drugs uit de gevangnissen. Wij vinden het goed van de bewindslieden dat zij daarvoor al een aantal aanzetten hebben gegeven. Wij zouden deze aanzetten echter nog eens willen onderstrepen. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering drugs in penitentiaire inrichtingen en forensische zorgcentra wil weren;

overwegende dat de aanwezigheid van drugs zorgt voor grote onrust, verslavingen in stand houdt en behandeling tegenwerkt;

overwegende dat alle inspanningen erop moeten zijn gericht, drugs in penitentiaire inrichtingen, justitiële jeugdinrichtingen en forensische zorgcentra te weren;

overwegende dat het nog enige tijd in beslag neemt, voordat de strenge aanpak is gerealiseerd;

verzoekt de regering:

- de voorgestelde eenduidige, strengere aanpak van drugs in penitentiaire inrichtingen uit te breiden naar forensisch-psychiatrische centra en justitiële jeugd-inrichtingen;
- vanaf nu verslaafde gedetineerden weer de mogelijkheid te bieden om op zogenaamde drugsvrije afdelingen van hun verslaving af te komen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Joldersma en Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 43 (31700-VI).

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ik geef een laatste toelichting over de drugsvrije afdelingen, vooral voor de staatssecretaris. Wij weten dat deze moeten passen in de plannen van de staatssecretaris voor de modernisering van het gevangeniswezen. Wij hebben gemerkt dat juist door die veranderingen de verslaafde die aangeeft dat hij van zijn verslaving af wil en dat hij naar een drugsvrije afdeling wil, die mogelijkheid niet meer heeft. Het gaat ons niet om al de zorg die daaromheen is gebouwd, maar om het feit dat een gedetineerde weet dat hij op een afdeling is waar geen drugs zijn. Wij vinden het een omissie als er nu drugsvrije afdelingen zouden verdwijnen.

Ten slotte heb ik nog twee opmerkingen naar aanleiding van de schriftelijke vragen. Twee keer hebben

de bewindslieden heel keurig gezegd: "Wij sluiten niet uit dat ...". Het gaat onder andere over het forensisch-psychiatrisch toezicht op psychisch gestoorde gedetineerden. De bewindslieden sluiten niet uit dat het in de toekomst misschien nog eens kan gebeuren. Ook wordt niet uitgesloten dat er een link is tussen het concept van maatschappelijke onderneming en toepassing op de loterijsector. Ik vraag beiden daarop wat meer enthousiast te reageren dan in termen van "ik sluit niet uit dat".

□

De heer **Teeven** (VVD): Voorzitter. Allereerst zet ik iets recht, voordat er misverstand over ontstaat. Op uitdrukkelijke en expliciete vragen van de heer Van Haersma Buma heeft de VVD-fractie gezegd heel graag mee te praten over bestrijding van mensen- en vrouwenhandel. Wij vinden dat een heel belangrijk onderwerp, net als het tegengaan van de problematiek van de loverboys. Wij willen daar alles aan doen. Op het eerste gezicht zien wij echter niet in waarom het verhogen van de leeftijdsgrens van 18 jaar naar 21 jaar de ultieme oplossing biedt. Wij zien er meer in dat de regering zich bezig gaat houden met het echt handhaven van de leeftijdsgrens van 18 jaar. Als de regering zegt dat niet alleen in Amsterdam te doen maar ook in de andere steden, kan met ons best gesproken worden over verhoging van de leeftijd.

Er is uitgebreid gesproken over het intrekken van artikel 147 van het Wetboek van Strafrecht en het uitbreiden van artikel 137c. Wat onze fractie betreft geldt het volgende: hoe ruimer de strafbaarstelling van alles wat als beledigende kritiek kan worden opgevat, hoe groter de kans op een botsing met de vrijheid van meningsuiting. De minister zegt dat het gaat om een verduidelijking in plaats van een verbreding. De VVD-fractie hoeft volgens hem dus niet bang te zijn. Wij willen de rechter via artikel 137c echter niet bewust opzoeken met wat vanmorgen in een hoofdredactioneel commentaar is omschreven als "iets dat beschaving heet". Moeten mensen zich niet gewoon uit zichzelf aan dingen houden? Moeten wij daar de rechter mee lastig vallen? Wij zien de wetsvoorstellen van de regering met de nodige argwaan tegemoet. Wij staan echter, zoals altijd, open voor goede wetgeving. De minister weet dat ook.

Wij vinden het noodzakelijk dat de regering met een visie op de lange termijn komt op het drugsbeleid en het bestrijden van drugsgebruik. Wij vinden het jammer dat de ene keer de CDA-fractie en de andere keer de PvdA-fractie bij de VVD-fractie komt vragen om hen aan een meerderheid te helpen. Wij zien graag eerst een visie op de lange termijn van het kabinet. Wij zien ook graag dat die visie er komt in de eerste helft van 2009. Dan hoeft er niet elke keer met moties en wisselende meerderheden te worden gewerkt. De Kamer kan de regering dan controleren op grond van haar visie. Als het de Kamer niet aanstaat, kan vervolgens een verandering aangebracht worden.

Wij danken de regering voor de antwoorden op de vragen over de gesubsidieerde rechtsbijstand. Ook dank aan de staatssecretaris voor de toezegging aan mevrouw Verdonk om eens duidelijk in kaart te brengen hoeveel van de gesubsidieerde rechtsbijstand te maken heeft met vreemdelingenprocedures. Dan kunnen wij straks precies zien waar ruimte ligt om te bezuinigen en of er op de

Teeven

goede manier is bezuinigd. Het is goed dat de staatssecretaris dat overzichtje geeft. Wellicht dat er dan in de Kamer voldoende steun is om haar bezuinigingen door te voeren.

De minister is duidelijk geweest over de zoekgeraakte dossiers. Hij is er zelf ook van overtuigd dat het Openbaar Ministerie dit soort zaken in de hand moet hebben. De voorstellen over het altijd aanwezig zijn van een kopie of een digitaal dossier zijn duidelijk. De instructies zullen zich ook vertalen naar het Openbaar Ministerie. Ook de zittende magistratuur moet iets van de kopiedossiers meenemen. De minister moet dat nog maar even bevestigen. Het aanzien van de rechtspleging wordt hierdoor immers buitengewoon geschaad.

De VVD-fractie heeft een amendement op stuk nr. 35 ingediend, samen met mevrouw Azough, over het ophogen van de subsidie voor het Meldpunt Kinderporno met € 50.000. Wij horen graag wat het kabinet daarvan vindt. Wij zijn van mening dat er een expliciete taak ligt bij het meldpunt om goed te kijken of de straffen die worden opgelegd voor kinderporno wel in overeenstemming zijn met de bedoelingen van de Kamer.

Ik kom op mijn eerste motie. Wat ons echt teleurstelt, is het antwoord van het kabinet op vragen over kinderporno en de strafbaarstelling op zo'n delict. Ik bedoel dan met name de vragen die wij hebben gesteld over de geschokte rechtsorde. Ik dien de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de aanpak van kinderporno de afgelopen jaren is geïntensiveerd;

van oordeel dat het misbruiken van jeugdigen voor kinderporno de rechtsorde schokt;

van oordeel dat strafbedreiging echter nog onvoldoende blijkt geeft van de ernst van het misdrijf en de verstrekende en ingrijpende gevolgen voor de directe slachtoffers;

roept de regering op, met een wetsvoorstel te komen dat de strafbedreiging voor kinderporno verdubbelt, zodat deze strafbedreiging in het eerste lid van artikel 240b van het Wetboek van Strafrecht, voor het in bezit hebben, vervaardigen en verhandelen op acht jaar wordt gebracht en voor degenen die van dergelijke misdrijven hun beroep of gewoonte maken, op twaalf jaar wordt gebracht,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 44 (31700-VI).

De heer **Teeven** (VVD): Wat onze fractie ronduit teleurstelt, laat ik het maar gewoon zeggen zoals het is, is het onderwerp adoptie en dan vooral de deel-

bemiddeling in de Verenigde Staten. Wij zijn van mening dat het kabinet zich daar snel van afmaakt. Ik weet wel dat wij nog een AO gaan voeren en ik zie de minister enigszins vragend kijken, maar onze fractie ziet toch graag dat hij vandaag wat huiswerk meekrijgt, zodat wij tijdens het AO niet weer allemaal naar de minister zitten te kijken, omdat blijkt dat het op dat moment toch nog steeds niet goed is uitgezocht. Ik dien de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering deelbemiddeling bij adoptie in de Verenigde Staten op grond van de ondertekening van het Haags Verdrag door de Verenigde Staten inzake interlandelijke adoptie niet langer mogelijk acht;

van oordeel dat de verklaring van de Verenigde Staten bij artikel 22 van het Verdrag en de lijst van de binnen de Verenigde Staten erkende instanties wel degelijk ruimte laten voor deelbemiddeling;

verzoekt de regering, zo spoedig mogelijk nader onderzoek te doen naar de gevolgen van de Verklaring bij artikel 22 voor de mogelijkheden van deelbemiddeling bij adoptie in de Verenigde Staten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Teeven en Azough. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 45 (31700-VI).

De heer **Teeven** (VVD): Wat het bezit en de handel in vuurwapens betreft, heeft het kabinet ons zowel bij de schriftelijke als bij de mondelinge beantwoording laten weten dat alles in beeld is en dat wij de problemen niet moeten overdrijven. Wij constateren echter dagelijks dat vuurwapens worden gebruikt bij bedreiging en dat ze door zeer jonge mensen worden gebruikt bij het overvallen van winkels en bedrijven. Wij constateren ook dat zij heel gemakkelijk aan die vuurwapens kunnen komen. Wij zijn dan ook van mening dat het noodzakelijk is dat de minister, in tegenstelling tot wat hij de Kamer de afgelopen twee dagen heeft bericht, overgaat tot een uitgewerkt plan van aanpak. Ik dien de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de aanpak van het bezit en het gebruik van slag-, steek- en stootwapens door de regering vlot ter hand is genomen en vruchten afwerpt;

Teeven

van mening dat de aanpak van het bezit, de handel en het gebruik van illegale vuurwapens eenzelfde urgentie verdient;

verzoekt de regering, in de eerste helft van 2009 met een uitgewerkt plan met maatregelen te komen om het bezit, de handel en het gebruik van illegale vuurwapens terug te dringen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Teeven en Azough. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 46 (31700-VI).

De heer **Van Haersma Buma** (CDA): De ernst en de noodzaak van de aanpak van vuurwapens deelt iedereen. De vraag is hoeveel papier wij hieraan moeten besteden. Wij hebben het afgelopen jaar al tweemaal gesproken over verhoogde strafmaten en de aanpak van de strafbaarstelling. Wij hebben ook de messen aangepakt. Wat kan er nu nog extra op papier worden gezet wat niet allang in een motie is uitgesproken?

De heer **Teeven** (VVD): Het gaat hier om de uitvoering van beleid. Het kabinet zegt dat de straffen hoog genoeg zijn en ik hoor de heer Van Haersma Buma dat ook zeggen. Wij willen dat het niet alleen blijft bij mooie voornemens, maar dat wij daadwerkelijk overgaan tot een plan van aanpak om vuurwapens vaker in beslag te nemen. Dat zou moeten leiden tot een plan van het kabinet in de richting van het Openbaar Ministerie en de politie, dat inhoudt dat overal waar een indicatie is van vuurwapens ogenblikkelijk huisonderzoek wordt verricht en dat altijd inbeslaglegging volgt. Daar moet altijd capaciteit op worden ingezet. Er zijn aanwijzingen dat dit op dit moment nog volstrekt onvoldoende gebeurt. Laat het kabinet met een plan komen. Wij geven het daar een halfjaar de tijd voor. Als dan blijkt dat men nog zo gemakkelijk aan vuurwapens kan komen en dat ze nog steeds zo gemakkelijk kunnen worden verhandeld in Nederland, ligt de bal bij onszelf. Wij hebben gesproken over de kosten van de pardonregeling, het immigratie-beleid en de opmerking van de staatssecretaris dat het nog wel jaren kan duren voordat iedereen terug is. De antwoorden van de staatssecretaris waren naar de mening van mijn fractie ronduit teleurstellend. Zij kiest weer voor een herhaling van zetten, iets wat zij eigenlijk al consequent doet gedurende de afgelopen achttien maanden. Ik zie de staatssecretaris kijken, want dat hoort zij misschien niet zo vaak van deze vertegenwoordiger van de VVD-fractie. Wij hebben echter niet de indruk dat zij er echt serieus werk van maakt. Wij zijn het met de fractie van de PVV eens dat zij toch wel heel gemakkelijk is overgegaan tot het gebruik van haar discretionaire bevoegdheid. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de regering het beeld oproept, geen

serieus werk te willen maken van, noch zichzelf bewust is van de urgentie van de problematiek omtrent het terugdringen van de instroom van kansloze immigranten, het stopzetten van categoriaal beleid en het terugdringen van illegaliteit;

overwegende dat dientengevolge de regering geen substantiële progressie maakt bij het aanpakken van deze problematiek;

overwegende dat dit schadelijke gevolgen heeft voor de Nederlandse samenleving;

verzoekt de regering, nu eindelijk de problematiek serieus te nemen en werk te maken van de immigratie-problematiek,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 47 (31700-VI).

□

De heer **Heerts** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Ik dank de bewindslieden voor de beantwoording en voor het beeld dat zij hebben geschetst van de uitvoering van de hoofdlijnen van het beleid en de beleidsagenda, met name voor het traject Veiligheid begint bij voorkomen. Ook dank voor het feit dat zij de integrale benadering die daaronder ligt, met name de preventieve aanpak en niet alleen de repressieve kant, hebben opgepakt en nauw samenwerken met bijvoorbeeld het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van VWS.

Er zijn nog wat punten aangeraakt, zoals de rol van de rechter in de rechtspraak en zijn lokale kennis. Het zal de minister niet verbazen dat het mij zeer aanspreekt dat rechters nog meer inlevingsgevoel tonen, weten wat er lokaal wordt afgesproken, met name ook op het bestuurlijke vlak, en dit meenemen naar die plekken waar recht wordt gesproken. Ik steun dit dus.

Ik heb ervoor gepleit dat de persoonsgerichte aanpak al in de strafreis van het Openbaar Ministerie wordt meegenomen. Ik heb een aantal opmerkingen gemaakt over de zogenoemde RISC. Ook op dit punt zal het Openbaar Ministerie een andere kijk ontwikkelen opdat niet alleen recht wordt gedaan aan het leed dat is aangedaan en de schade die is aangericht, maar ook aan het voorkomen van recidive en dat dit wordt meegenomen in de vordering.

De heer Teeven heeft namens de VVD-fractie gesproken over het onderzoek naar en de cijfers van de rechtsbijstand. Ik wil hieraan de vraag toevoegen of de staatssecretaris in haar reactie ten behoeve van het overleg op 17 december aanstaande ook wil ingaan op de zienswijze van de Nationale ombudsman zoals die gisteren is verwoord, inclusief de reactie van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en alle andere ministeries die zbo's hebben zoals het UWV en de Belastingdienst die ervoor zorgen dat mensen direct in de pen moeten klimmen voordat zij met een belletje worden verrast door het verantwoordelijke bestuursorgaan en er een oplossing kan worden bereikt.

Heerts

Ik ben blij met de toezeggingen van de minister over de drugsproblematiek in de grensstreek. Het is verheugend dat de minister heeft toegezegd dat hij begin 2009 zal spreken over concrete maatregelen voor het tegengaan van drugstoerisme in de grensstreek en dat hij daarbij de partners en de burens zal betrekken.

De georganiseerde winkelcriminaliteit en de ladingdiefstal. Mijn fractie heeft kennis genomen van de antwoorden van vanmorgen op vragen van de CDA-fractie. Die antwoorden gaan mijn fractie echter niet ver genoeg. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat ondernemers veel schade ondervinden van criminelen die de lading uit vrachtwagens stelen en van criminelen die winkeldiefstallen plegen al dan niet in georganiseerde vorm;

van mening dat er meer samengewerkt moet worden tussen betrokken ketenpartners om deze vorm van criminaliteit te bestrijden;

van mening dat deze samenwerking tot uiting moet komen in een landelijk projectteam ladingdiefstal bij de politie, een speciale officier van justitie en een rechter die zich heeft gespecialiseerd in lading- en winkeldiefstal;

van mening dat ondernemers zich rechtstreeks moeten kunnen wenden tot een vast aanspreekpunt bij de politie om zo te komen tot een snelle en gerichte aanpak van ladingdiefstal en (georganiseerde) winkelcriminaliteit;

verzoekt de regering om te komen met voorstellen die moeten leiden tot een landelijk projectteam lading- en winkeldiefstal bij de politie, een speciale officier van justitie en een speciale rechter op deze vorm van criminaliteit,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door de leden Heerts en Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 48 (31700-VI).

Uw tijd is al ruim op, hè. Dat weet u?

De heer **Heerts** (PvdA): Dan ga ik onmiddellijk over op mijn tweede motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening dat gedetineerden na het beëindigen van hun detentieperiode voorbereid dienen te zijn op terugkeer naar de samenleving;

van mening dat zinvolle arbeid en benodigde opleiding daaraan kunnen bijdragen;

overwegende dat in het buitenland, waaronder Duitsland, goede voorbeelden zijn van zinvolle en kostendekkende arbeid in detentie;

verzoekt de regering, de Kamer te informeren op welke manier er voldoende onderwijs en arbeid in detentie (kostendekkend) kunnen worden ingevoerd en welke rol werkgevers daarbij kunnen spelen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter: Deze motie is voorgesteld door de leden Heerts, Bouwmeester, Pechtold, Joldersma, Teeven, Azough, Anker en Van Velzen.

Zij krijgt nr. 49 (31700-VI).

De heer **Heerts** (PvdA): Ten slotte wens ik de minister en de ambtenaren veel succes.

Mevrouw **Arib** (PvdA): Voorzitter. Ik houd het heel kort, want ik begrijp dat wij al onze tijd hebben verbruikt.

Ik bedank de minister voor zijn antwoorden op de vragen over het aantal kinderporno-zaken dat op de plank blijft liggen. Ik heb gevraagd om meer informatie over de aard en de omvang van deze zaken. Van de minister heb ik begrepen dat de Kamer daarover op 10 december informatie zal ontvangen. Ik zal hierover daarom geen motie indienen.

De minister is mij nog een antwoord schuldig op mijn vragen over de motie over de seksuele meldplicht. Ik zie met belangstelling uit naar dat antwoord.

Nu mijn twee moties. De minister is overigens wel ingegaan op mijn vragen over het aantal pedofielen dat zich schuldig maakt aan kindermisbruik in arme landen en op mijn vragen over islamitische huwelijken.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een Nederlander die in het buitenland seks met minderjarigen heeft in Nederland strafbaar is;

van mening dat toerisme met het oogmerk seks met minderjarigen te hebben, bestreden moet worden;

verzoekt de regering, de Kamer voor 1 maart 2009 te informeren over hoeveel gevallen van het hebben van seks met minderjarigen door Nederlanders in het buitenland sinds de strafbaarstelling daarvan in Nederland zijn vervolgd;

verzoekt de regering tevens, een actief beleid te voeren ten aanzien van het opsporen van bovengenoemd misdrijf en de Kamer voor 1 maart 2009 hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Arib, Van Haersma Buma, Teeven, Van der Staij, Anker en Azough.

Zij krijgt nr. 50 (31700-VI).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat degene die een religieus huwelijk sluit voordat er een burgerlijk huwelijk is gesloten, strafbaar is;

overwegende dat ook polygamie verboden is;

constaterende dat in strijd met genoemde strafbaarstelling en in strijd met het verbod tot polygamie in Nederland islamitische huwelijken worden gesloten in met name salafistische moskeeën;

constaterende dat de aard en omvang van dergelijke, in strijd met de wet tot stand gekomen islamitische huwelijken, welke in Nederland worden gesloten, onbekend is;

verzoekt de regering om het Openbaar Ministerie te laten onderzoeken of er redenen zijn voor een strafrechtelijk onderzoek in verband met bovengenoemde praktijken in vier salafistische moskeeën, in Den Haag, Tilburg, Eindhoven en Amsterdam,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Arib. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 51 (31700-VI).

De heer **De Roon** (PVV): Voorzitter. Ik heb uitvoerig betoogd dat de daling van de criminaliteitscijfers in ons land is gestokt vanaf het moment dat dit kabinet is aangetreden. Ik heb ook gezegd dat dit volgens mij ook ligt aan het beleid van dit kabinet. De minister heeft daar helemaal niet op gereageerd. Hij heeft dat niet weersproken en hij heeft het al helemaal niet weerlegd, dus concludeer ik vooralsnog dat hij – al is het dan schoorvoetend – mijn standpunt op die onderdelen onderschrijft, waarvan akte.

Dan kom ik op de kwestie van de vrijheid van meningsuiting en artikel 137c. De brief van de minister zet nogal stevig aan op verscherping van artikel 137c. Ik heb de minister gevraagd om nu eens uit te leggen wat de betekenis is van “opzettelijke belediging van een eigenschap waaraan mensen hun identiteit ontlenuen”. Wat is dat nou? Daar heb ik gisteren geen antwoord op gekregen. Ik heb er vandaag nog een keer om een uitleg over gevraagd en ook daar weer geen antwoord op gekregen. Vervolgens heeft de heer Pechtold gevraagd aan de minister om een voorbeeld te geven. Ook dat kwam er niet. Daarna heb ik de minister zelf twee voorbeelden voorgehouden en hem gevraagd om daarop

te reageren. Dat heeft hij niet gedaan. Dat wilde hij niet. Hij heeft gezegd: dat laten wij aan de rechter over. Ja, voorzitter, zo kan ik het ook. Vage normen in het leven roepen en vervolgens roepen dat de rechter het verder wel uitwerkt. Dat is natuurlijk geen goede manier van wetgeving en het land besturen. Als je hier komt met voorstellen voor wetgeving, dan moet je die ook kunnen uitleggen. Dan moet je voorbeelden kunnen noemen en dan moet je concreet kunnen zijn. Dat doet de minister allemaal niet. Hij verschuilt zich achter de rechters. De heer Teeven deed dat gisteren ook. Ik heb toen gezegd wat ik daarvan vind, en dat vind ik eigenlijk in dit geval nu ook weer.

Ten slotte kom ik nog op de kwestie van de drugs-overlast en de twee gemeenten in het zuiden van het land die de coffeeshops waar veel drugstoerisme op afkomt, willen gaan sluiten. Dat leidt tot allerlei overlast en daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het drugstoerisme voor veel overlast en criminaliteit zorgt en criminele netwerken in ons land verstevigt;

verzoekt de regering om het door niet-ingezetenen naar Nederland komen om hier drugs aan te schaffen en het daadwerkelijk door hen aanschaffen van drugs met dezelfde straffen te bedreigen als het opzettelijk uitvoeren van drugs,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 52 (31700-VI).

De heer **Fritsma** (PVV): Voorzitter. Ik dank de bewindslieden voor de gegeven antwoorden, al blijft het een trieste constatering dat wat immigratie betreft, alle remmen los zijn onder dit kabinet. Ik beperk mij verder tot het indienen van de volgende drie moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat blijkens door IND-ambtenaren aangeleverde informatie de staatssecretaris van Justitie op basis van willekeur verblijfsvergunningen verstrekt aan vreemdelingen die niet aan de gestelde toelatingsvoorwaarden voldoen;

overwegende dat gebleken is dat hierbij geen sprake is van bijzondere omstandigheden die het gebruik van de

Fritsma

hiertoe ingezette discretionaire bevoegdheid rechtvaardigen;

overwegende dat deze verkeerde handelwijze het vertrek van vreemdelingen uit Nederland en het indammen van de immigratiestroom ernstig bemoeilijkt;

verzoekt de regering, er zorg voor te dragen dat het gebruik van de discretionaire bevoegdheid bij elke individuele verblijfszaak aan de Kamer wordt gemeld en uitgelegd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Fritsma. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 53 (31700-VI).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat niet-westerse allochtonen na het aangaan van een relatie met een EU-onderdaan niet langer aan de gangbare toelatingsvereisten als het samenwoningsvereiste of het inburgeringsvereiste behoeven te voldoen om verblijfsrecht te krijgen;

overwegende dat de Nederlandse regelgeving op het gebied van gezinsmigratie door deze Europaroute op bijzonder eenvoudige wijze wordt omzeild;

verzoekt de regering om op Europees niveau alles in het werk te stellen om er zorg voor te dragen dat partners en familieleden van EU-onderdanen niet automatisch meeliften op de verblijfsstatus van die EU-onderdanen en daartoe het gemeenschapsrecht te wijzigen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Fritsma. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 54 (31700-VI).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de voortdurende massa-immigratie de Nederlandse samenleving met zeer hoge kosten opzadelt,

overwegende dat de Nederlandse belastingbetaler het recht heeft, te weten hoeveel van zijn of haar geld wordt besteed aan kosten die het gevolg zijn van de massa-immigratie;

overwegende dat de regering op 2 juni 2008 zelf reeds

aan heeft gegeven dat om te becijferen wat de massa-immigratie de Nederlandse samenleving heeft gekost een uitgebreid en veelomvattend onderzoek gestart zou moeten worden;

verzoekt de regering, een onderzoek in te stellen naar alle kosten die het gevolg zijn van de voortdurende massa-immigratie en daarbij ook de financiële gevolgen in kaart te brengen van de druk die allochtonen uitoefenen op sociale voorzieningen, onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting en veiligheid,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Fritsma. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 55 (31700-VI).

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik dank beide bewindspersonen voor hun beantwoording in eerste termijn. Ik heb nog een paar punten en dien drie moties in. De eerste motie gaat over de kinderalimentatie. Ik heb daar in eerste termijn wat over gezegd en de bewindspersonen hebben daarop geantwoord in de schriftelijke beantwoording, maar die dekt niet volledig de lading. De minister verwijst naar de commissie-Kortman en de faillissementswetgeving. Wij denken dat er toch echt wat specifiek moet gaan gebeuren in de wetgeving voor kinderalimentatie. Ik dien daarom de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat blijkt dat de bereidheid van kinderalimentatieplichtigen tot het onmiddellijk nakomen van de kinderalimentatieverplichting niet groot is;

overwegende dat hieraan emotionele overwegingen ten grondslag liggen, maar ook het gebrek aan transparantie over de totstandkoming van de hoogte van het kinderalimentatiebedrag;

tevens overwegende dat het voor de kinderalimentatieplichtige mogelijk is om zelf bewust de draagkracht te verlagen;

constaterende dat dit tot gevolg heeft dat de kinderalimentatiegerechtigde het nakijken heeft, omdat kinderalimentatie geen preferente vordering is;

verzoekt de regering, de kinderalimentatiewetgeving zodanig te wijzigen dat de normen transparanter worden, het draagkrachtprincipe wordt gerelativeerd en de kinderalimentatievordering preferent wordt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden

Anker

Anker, De Pater-van der Meer en Timmer. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 56 (31700-VI).

De heer **Anker** (ChristenUnie): Voorzitter. In relatie tot de openbare-ordeproblematiek die wij onder andere kennen uit Gouda en Ede, heb ik in eerste termijn al aangegeven dat ik een voorstel zou doen om het project dat in Rotterdam loopt uit te breiden naar andere gemeenten die daar behoefte aan hebben. Ik dien daartoe de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat in het coalitieakkoord afspraken zijn gemaakt over de stroomlijning van alle (strafrechtelijke) maatregelen om gedrag te beïnvloeden volgens het Doe-Normaal-model;

overwegende dat de uitvoering van dit voornemen gebaat is bij een helder tijdspad dat op dit moment nog ontbreekt;

tevens constaterende dat gemeenten concrete instrumenten vragen aan de overheid om effectief op te kunnen treden tegen overlast gevende jongeren;

overwegende dat het FF Kappe-project in Rotterdam een mogelijkheid biedt om jongeren niet alleen te straffen, maar ook hun gedrag preventief te beïnvloeden;

constaterende dat ook andere gemeenten dit project in hun gemeenten willen toepassen;

verzoekt de regering, de pilot uit te breiden naar andere gemeenten middels een open inschrijving;

verzoekt de regering tevens, het tijdspad met betrekking tot de stroomlijning van alle gedragsbeïnvloedende maatregelen voor 1 mei 2009 aan de Kamer te overleggen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Anker, Heerts en Van Haersma Buma. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 57 (31700-VI).

De heer **Anker** (ChristenUnie): Ik dien nog een laatste motie in. Ik weet niet of die nodig is maar ik heb nog geen volledige duidelijkheid gekregen van de minister. Het gaat over de gelden die wij bij de Voorjaarsnota hebben kunnen amenderen voor het opstarten van uitstapprogramma's. Die gelden moeten niet direct terugvloeien als dat nog niet helemaal gelukt is binnen die paar maanden. Ik schuif die daarom graag door naar de Najaarsnota.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de drempel om te stoppen met prostitutie vanwege dwang of drang door derden, gebrek aan opvang en sociale achterstanden, zoals schulden, huisvestingsproblemen en gaten in het cv, nog steeds heel hoog is;

van mening dat uitstapprogramma's een belangrijke bijdrage leveren aan het verlagen van die drempel;

overwegende dat bij de Voorjaarsnota 2008 15 mln. ter beschikking is gesteld voor uitstapprogramma's;

constaterende dat daarmee een aantal initiatieven is opgestart, maar dat er tevens organisaties zijn die nog wachten op de beoordeling van hun subsidieaanvraag;

van mening dat het van belang is dat het volledige budget ter beschikking blijft voor uitstapprogramma's;

verzoekt de regering, met het oog op de Najaarsnota, de bij de Voorjaarsnota toegevoegde middelen beschikbaar te houden voor de uitstapprogramma's, zodat ook nog op te starten projecten een kans krijgen;

verzoekt de regering tevens, het stimuleren van uitstapprogramma's tot een structureel onderdeel van het prostitutiebeleid te maken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Anker, Van Haersma Buma en Arib. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 58 (31700-VI).

□

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Voorzitter. De begrotingsbehandeling is dit jaar erg kort en eerlijk gezegd ook weinig bevredigend. Dit komt door de korte tijd, maar ook door de soms abstracte en ontwijkende manier van beantwoorden. Ik laat een aantal kritische punten de revue passeren.

De straftoemeting was in de aanloop naar de begroting een groot punt voor verschillende fracties, niet alleen voor de CDA-fractie. Uiteindelijk is een lesje straftheorie voldoende om de meesten in hun bankjes terug te krijgen, terwijl hier toch een fundamenteel punt passeert. Daarom doe ik nogmaals de oproep aan de minister van Justitie om leiding te nemen in het publieke debat en duidelijk te maken hoe de realiteit van de straftoemeting eruit ziet.

Ook op het vlak van de godslastering werd de minister niet concreet. Wat zijn de voorbeelden van middellijke belediging? Over welke eigenschappen hebben wij het nu precies? Wat is de link tussen artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht en het afschaffen van artikel 147 van het Wetboek van Strafrecht inzake godslastering? De minister stelde wel dat er tot nu toe te veel ontsnapping-

Azough

smogelijkheden zijn geweest. Dit betekent mijns inziens – dat is de slotsom – dat er met deze aanscherping meer uitspraken aan vervolging en veroordeling onderhevig zijn. Dat is op zichzelf een interessant staaltje van juridisering, waar wellicht meer rechtsbijstand voor nodig zal zijn. Nogmaals roep ik de minister op om op dit punt concreet te zijn.

Over de bodyscan heb ik een aantal vragen gesteld. Ik wil duidelijk stellen dat er altijd sprake zal moeten zijn van vrijwilligheid en bescherming van passagiers. Daarom heb ik de volgende motie opgesteld.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het Europees Parlement besloten heeft om de invoering van bodyscans op Europese luchthavens te blokkeren, totdat duidelijkheid ontstaat over de rechtsbescherming van burgers;

overwegende dat Nederland vooroploopt in het streven van de Europese Commissie om in 2010 op alle Europese luchthavens bodyscans te installeren;

overwegende dat van wezenlijk belang is dat het gebruik van de bodyscan te allen tijde, dus ook op lange termijn, een vrijwillige optie blijft en dat daarover nog geen duidelijkheid is;

verzoekt de regering om het experiment met de bodyscans op luchthaven Schiphol te staken, in afwachting van nadere besluitvorming waarbij privacy-bescherming en vrijwilligheid voor burgers geregeld worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Azough. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 59 (31700-VI).

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): De Kamer schrok gisteren van het jaar uitstel van de toegezegde drugsnota. Doordat de brief pas gisterochtend kwam, was dit bij een deel van de Kamer niet eens bekend. Het bericht over uitstel komt twee maanden voordat de nota naar de Kamer gestuurd zou worden. Dat is onverantwoord, gezien de urgentie van het probleem, niet alleen gelet op de problematiek in de grensstreek, maar ook gelet op preventie en gezondheid. Er is behoefte aan duidelijkheid en aan antwoorden van de kant van het kabinet. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat een spoedige (interdepartementale) drugsnota van belang is voor een effectief drugsbeleid;

van oordeel dat gelet op de problematiek rondom coffeeshops in de grensstreek de urgentie van de actualisering van het drugsbeleid groot is;

constaterende dat de regering het afronden van de nota heeft uitgesteld tot medio 2010;

roept de regering op, met spoed de verkennende werkzaamheden af te ronden en de Kamer de (interdepartementale) drugsnota in de eerste helft van 2009 te doen toekomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Azough, Teeven, Pechtold, Bouwmeester, Van Velzen en De Roon.

Zij krijgt nr. 60 (31700-VI).

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ik heb inmiddels de brief gelezen waarover mevrouw Azough spreekt. In die brief staat dat er een soort evaluatieonderzoek wordt gedaan door het WODC en het Trimbos-instituut. In het vorig jaar maart gevoerde debat ging het er steeds over dat er een soort evaluatie zou moeten komen. Sommige fracties, de D66-fractie voorop, wilden daar zelfs een staatscommissie aan koppelen. Begrijp ik goed dat mevrouw Azough nu in feite zegt: stop dat evaluatieonderzoek maar, want dat hebben wij niet nodig; wij willen nu gewoon een drugsnota en daar is geen onderzoek voor nodig?

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): Dat begrijpt mevrouw Joldersma helemaal verkeerd; dat is duidelijk. Wij zien dat onderzoeken misbruikt worden om een lastig probleem vooruit te schuiven. Dat is heel begrijpelijk, maar dat is juist wat de Kamer, in elk geval een groot deel ervan, niet wil. In de brief lees ik dat een tweetal onderzoeken al voor de zomer van 2009 afgerond zullen zijn en dat vervolgens een jaar nodig is om de departementale nota te schrijven. Dat is wat ons betreft onacceptabel. Ik heb liever dat in ieder geval het onderzoek van het Trimbos-instituut en het WODC onderdeel uitmaakt van de evaluatie. De WRR-rapporten – waar wij in de discussie vorig jaar ook niet om gevraagd hebben – hoeven daar wat mij betreft niet in betrokken te worden. Het gaat mij er vooral om dat er nog in deze kabinetsperiode duidelijkheid komt over de grensstreek.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Er staat bij dat de evaluatieonderzoeken voor de zomer worden afgerond. Er is nog een onderzoek naar de relatieve schadelijkheid van verschillende drugs. Dat onderzoek komt in het voorjaar. In uw motie staat begin 2009. Wilt u dat men zich gaat haasten met die onderzoeken?

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): U hebt de motie nog niet gezien. Ik vraag om de nota in de eerste helft van 2009, dus ik ga ervan uit dat die er voor het zomerreces van 2009 is. Dat is een haalbare termijn wat mij betreft.

Ik sluit mij aan bij de opmerkingen van de heer Teeven over het Meldpunt Kinderporno en het belang van de

Azough

bestrijding van kinderporno. Ik heb daarom ook zijn amendement medeondertekend. Wat deelbemiddeling betreft, deel ik zijn zorgen volledig. Daarover komen wij nog te spreken, maar de motie die hij al heeft ingediend, is niet voor niets door ons medeondertekend.

Wat de rechtsbijstand betreft, ontkent geen van de betrokken organisaties – noch de Orde van Advocaten, noch de SVAN – dat er ook positieve effecten aan de brief van de staatssecretaris verbonden zijn. Maar het gaat uiteindelijk om de grote bezuiniging op een fundamenteel punt van de rechtsbijstand. Op 17 december gaan wij verder praten. Graag krijg ik van de staatssecretaris voor die tijd nog een nadere schriftelijke toelichting hoe het goedkoper kan zijn voor de gemiddelde burger om een heel leven premie te betalen dan een enkele keer de eigen bijdrage bij een specifieke rechtszaak.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Ik dank beide bewindslieden. Ik heb het gevoel dat wij er heel scherp op moeten letten waar het kabinet mee komt over de godslastering, want dat zou wel eens van de regen in de drup kunnen zijn. Wat de pardonregeling betreft, ben ik blij met de toezegging van de staatssecretaris. Ik hoop dat zij nog wel in tweede termijn zal zeggen wat zij precies in de brief zal schrijven. Het gaat mij er niet zozeer om of die mensen allemaal een huis vinden, maar vooral dat wij over twee of vijf jaar kunnen zien hoe het ermee staat.

Ook over de rechtsbijstand maak ik mij grote zorgen, gezien de bezuinigingen die daarboven hangen. Daarom dien ik de volgende motie in, vooral omdat ik het punt van de overheid zo centraal heb gesteld.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat meer dan de helft van alle juridische procedures tegen de overheid wordt gevoerd en dit de kosten van de gefinancierde rechtsbijstand verhoogt;

overwegende dat bij het reduceren van de kosten van de rechtsbijstand de overheid ook kritisch naar haar eigen rol moet kijken;

voorts overwegende dat de regering het aantal procedures dat tegen de overheid gevoerd wordt, wil terugdringen;

verzoekt de regering, de Kamer jaarlijks te informeren over het percentage procedures dat tegen de overheid wordt gevoerd;

verzoekt de regering voorts, bij het niet dalen van dit percentage de voorgenomen bezuinigingen op de rechtsbijstand niet in hun huidige omvang te effectueren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid

Pechtold. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 61 (31700-VI).

De heer **Pechtold** (D66): Wij hebben heel veel gesproken over straffen en het een-tweetje van het CDA met het kabinet dat uiteindelijk tot een onderzoek leidt dat wij al hebben, dus dat stelt allemaal niet zo veel voor. In dat debat wil ik toch graag mijn steentje bijdragen, met name rond het punt levenslang en de tussentijdse toetsing waarvoor wordt gepleit. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de levenslange gevangenisstraf sinds 2000 al minimaal 29 maal is opgelegd, terwijl deze de gehele tweede helft van de 20ste eeuw slechts 12 maal werd uitgesproken;

overwegende dat deze straf in sommige gevallen een passende straf kan zijn, maar dat het een wezenlijk deel van onze beschaving is om mensen niet af te schrijven;

overwegende dat de relatie tussen de levenslange gevangenisstraf zonder tussentijdse toetsing en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens bovendien ter discussie is gesteld door het Forum humane tenuitvoerlegging van de levenslange gevangenisstraf;

verzoekt de regering, een onderzoek te starten naar de mogelijkheid, een tussentijdse toetsing van de levenslange gevangenisstraf in te voeren en de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Pechtold. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 62 (31700-VI).

De heer **Pechtold** (D66): Ik heb met het kabinet gesproken over de kwaliteit van de zogenaamde togaberoepen. Ik heb wel een schriftelijk antwoord gekregen, maar ik dien de volgende motie in als een extra oproep.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de kwaliteit van de publieke sector hoog dient te zijn en een belangrijke pijler is voor het vertrouwen van burgers in de overheid;

voorts overwegende dat de trend om kwalitatieve eisen

Pechtold

aan overheidspersoneel, zoals die in de rechterlijke macht, te verlagen ongewenst is;

verzoekt de regering, bij het tegengaan van tekorten in de "togaberoepen" geen concessies te doen aan het vereiste opleidingsniveau,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Pechtold en Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 63 (31700-VI).

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Ik dank de bewindslieden voor de beantwoording. In mijn tweede termijn zal ik mij beperken tot het indienen van drie moties. De eerste gaat over godslastering.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering heeft besloten, een wetsvoorstel voor te bereiden waarin artikel 147 van het Wetboek van Strafrecht (verbod van godslastering) wordt geschrapt onder gelijktijdige verduidelijking van artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht;

overwegende dat dit voorstel vanuit uiteenlopende politieke en juridische gezichtspunten veel bedenkingen oproept;

verzoekt de regering, daarom af te zien van dit voorstel en de genoemde wettelijke bepalingen ongewijzigd te handhaven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Staaij. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 64 (31700-VI).

Mevrouw **Azough** (GroenLinks): De heer Van der Staaij dient nu deze motie in. Ik geef hem volledig gelijk. Toch hadden wij mijns inziens afgesproken om nu geen moties in te dienen en het algemeen overleg af te wachten. Na dit overleg kunnen wij ook zijn motie beter en op een meer zorgvuldige manier benaderen.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Er is nog geen afspraak gemaakt over het vervolg. In de procedurevergadering moet dit vervolg nog worden bepaald. Er zijn in dit verband wel wat suggesties gedaan. De hoofdlijnen van dit onderwerp zijn al wel besproken. Daarom heb ik deze motie ingediend. Als echter uit wat wordt besproken tijdens de procedurevergadering zou voortkomen dat er nog een voortgezet algemeen overleg zal worden gehouden en het voor de uiteindelijke oordeelsvorming over deze motie nodig is om een en ander nog even af te

wachten, dan zal ik zeker overwegen om deze motie aan te houden.

De heer **Pechtold** (D66): Ik wilde mij aan de procedure houden, maar als dat niet had gespeeld, hadden wij deze motie samen kunnen indienen. In zijn motie schrijft de heer Van der Staaij dat het voornemen van het kabinet om artikel 137c te veranderen een verduidelijking is. Dat is de term die het kabinet gebruikt. Ziet de heer Van der Staaij dit als een verduidelijking of als een verbreding van de uitleg van het artikel?

De heer **Van der Staaij** (SGP): De bewoordingen die ik in de motie gebruik, zijn letterlijk uit de brief genomen die het kabinet de Kamer eind vorige week heeft gestuurd. Mijn eigen visie hierop heb ik mijns inziens in mijn eerste termijn voldoende duidelijk verwoord. Mijns inziens is dit een niet-wezenlijke verandering van dit artikel.

De heer **Pechtold** (D66): De woorden "verduidelijking" en "verbreding" spelen hierbij een rol. De heer Van der Staaij gebruikt nu een derde woord. Kan hij kiezen tussen "verduidelijking" en "verbreding"?

De heer **Van der Staaij** (SGP): Als ik zou moeten kiezen, koos ik voor het woord "verwarrend". Dat blijkt al uit deze discussie. Dit sluit eigenlijk ook precies aan op het WODC-rapport over het onderwerp godslastering dat er nu is. Het rapport is 261 pagina's dik. Als wij één conclusie uit dit rapport kunnen trekken, is het wel de conclusie om de oplossing niet te zoeken in het afschaffen van oude of het vervaardigen van nieuwe wetgeving. Dat geeft namelijk alleen maar verwarring en gedoe. Dit is precies wat er gebeurt. Toch is dit helaas de weg die het kabinet nu bewandelt.

De **voorzitter**: De heer Van der Staaij vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter, ik kom tot het indienen van mijn laatste twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat een beslissing op een beklag over het niet vervolgen van een strafbaar feit (artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering) te vaak lang op zich laat wachten;

van mening dat de rechtszekerheid hiermee niet gediend is;

verzoekt de regering, te komen tot de vaststelling van een redelijke termijn waarbinnen een beslissing op beklag genomen dient te worden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden

Van der Staaij en Teeven. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 65 (31700-VI).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat goed georganiseerd vrijwilligerswerk onder ex-gedetineerden een belangrijke bijdrage kan leveren aan de terugdringing van recidive;

verzoekt de regering, te komen met een beleidsvisie over de betekenis en mogelijke medefinanciering van vrijwillige inzet bij begeleiding en nazorg van (ex-)gedetineerden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van der Staaij en Van Velzen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 66 (31700-VI).

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris en de minister voor de beantwoording van de vragen. De minister van Justitie staat een begroting te verdedigen waarin veel beleidsmaatregelen en veel mooie plannen zijn opgenomen. De doelstellingen zijn echter niet te kwantificeren en het blijft onhelder wat de mogelijke effectiviteit zal zijn.

Het verbaast mij dat de minister niet weet wat er onder de burgers in Nederland leeft. Ik vind dat ook heel jammer. Slechts een zeer klein percentage van de burgers heeft vertrouwen in de rechtsstaat. De belangrijkste redenen daarvoor zijn de volgende. De straffen voor een aantal misdrijven en overtredingen zijn te laag. Dossiers zijn weg, waardoor verdachten vrijuit gaan. Rechterlijke uitspraken zijn onduidelijk, waardoor de aangiftebereidheid heel erg laag is. Mensen kijken weg en durven zich niet meer te verdedigen. Wat raadt de minister een snackbarhouder aan die voor de derde keer een overvaller in de ogen kijkt en die voor de derde keer bedreigd en mishandeld wordt? Wat mag die snackbarhouder nu wel doen, anders dan dat hij onder de toonbank gaat zitten? Dit is een heldere vraag waarop ik een helder antwoord wil hebben. Ik wil dus niet horen wat er allemaal niet mag, maar wat er wel mag.

In eerste termijn heb ik geen duidelijk antwoord gekregen op mijn vraag over het plan-Nordholt, de ov-coördinator. Dit project moet er eindelijk voor zorgen dat buschauffeurs en trambestuurders veilig hun werk kunnen doen. Wat is de concrete bijdrage van de minister van Justitie aan dit project?

Wij debatteren nog verder over de godslastering. Ik wacht dat debat af.

De staatssecretaris is nu achttien maanden in deze functie. De instroom stijgt, de terugkeer daalt. De kosten van de uitvoering van het generaal pardon zijn nog steeds onduidelijk. Steeds meer categorieën mensen mogen blijven. Opvang vindt gedurende een steeds

langere periode plaats. Naar aanleiding van een van mijn vragen in eerste termijn ben ik door de staatssecretaris verwezen naar haar brief. Daarin staat geen antwoord op mijn vraag. Ik herhaal mijn vraag dus. Ik lees voor: "De staatssecretaris van Justitie heeft aangegeven dat het langdurig verblijf ... ". Wat is "langdurig"? "... in een periode van persoonlijke ontwikkeling ... " Dat is zo'n beetje het hele leven van de mens. "... en de daaruit voortvloeiende kansen als element opgenomen dienen te worden in de afweging van discretionaire gevallen." Als dat element erin zit, dan berust de staatssecretaris in het verblijf.

Dit is een uitnodiging aan iedere asielzoeker om procedure na procedure te starten. Je doet je kind op school. Na drie jaar mag het kind, en dus de broertjes en de zusjes en de ouders, blijven. Of je komt binnen als alleenstaande minderjarige vreemdeling op 14-jarige leeftijd. Je hebt dan op je achttiende hier vier jaar op school gezeten. Dan mag je blijven.

Ik kan de staatssecretaris verzekeren dat wanneer zij niet duidelijk maakt dat dit niet het geval is, de door haar gesubsidieerde asieladvocaten tienduizenden procedures zullen beginnen. Zij zal de inkomensgrens voor de rechtsbijstand dan nog verder moeten verhogen. Zo wordt het voor de gemiddelde burger, niet voor die zeurpiet, bijna onmogelijk om zijn gelijk te krijgen via de rechter.

Ik dank de staatssecretaris voor haar toezegging een overzicht te geven van de kosten van rechtsbijstand voor vreemdelingen. Ik wil graag een helder overzicht!

Tot slot heb ik nog een vraag aan de staatssecretaris. Klopt het, zoals ik las in de Vreemdelingenrapportage van januari tot juni 2008, dat het percentage vreemdelingen dat aantoonbaar is vertrokken uit Nederland, 37% is van het totaal aantal geregistreerde vertrekkers? Klopt het ook dat dit percentage vanaf de tweede helft van 2005 constant rond de 50 heeft gelegen?

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: Wij zijn hiermee gekomen aan het eind van de tweede termijn van de kant van de Kamer. Het antwoord van de regering komt vanavond na de dinerpauze.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 21 oktober 2008 over **orgaan-donatie**.

De heer **Ormel** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie constateert met grote zorg dat er een enorm tekort aan donororganen is. Wij hebben hierover uitgebreid gedebatteerd met elkaar, dus ik zal hierover verder niet uitweiden. Mede namens mijn collega Gill'ard van de PvdA-fractie wil ik de volgende motie indienen.

Motie

De Kamer,